

SOKAZ je u novotariju zvanu internet ušao prije više od 20 godina, a od jeseni 2003. godine novi bilten nije bilo nužno tražiti u poštanskom sandučiću, već ste ga mogli skinuti sa www.sokaz.hr u pdf formatu. Svi bilteni počevši s brojem 111 do aktualnog broja 191 i danas su dostupni.

Razdoblje prije interneta, odnosno skenirani bilteni od broja 1 do 110 stavljeni su na internet prije desetak godina, zajedno s jubilarnim monografijama koje su objavljivane povodom 5 i 25 godina organizacije (tada SOSAGZ-a), 30 godina (u to doba USRIZ-a), te 40 i 50 godina SOKAZ-a.

Time je bila pokrivena povijest publikacija SOKAZ-a, svi brojevi biltena. Ili možda ipak nije? Naime, bilten broj 1 je zaista prvi broj biltena, ali biltena Stolnoteniskog saveza Zagreba, koji je objavljivao (i) rezultate natjecanja SOKAZ-a. Taj broj izašao je 16.3.1976., kada se SOKAZ igrao već više od 25 godina. Kako je natjecanje organizirano prije toga, kako se se ljudi informirali?

Naravno, i ranije su postojali bilteni, no to su bili (samostalni) bilteni SOSAGZ-a, u početku ih je teško nazvati pravom publikacijom jer se ponekad radi o samo dvije šapirografirane (googlajte ako ne znate što je to) stranice. Prije desetak godina nitko od ljudi koje sam kontaktirao nije ih imao, no nedavno su mi slučajno u ruke pala dva (uvezana) kompleta: SOSAGZ bilteni 1-83 i 140-154. Ovime ujedno pozivam igrače, kolekcionare, djedove i bake – ako netko ima bilo koji od nedostajućih brojeva (84-139) molim da mi se javi.

Uložio sam opet nešto svog vremena, i pred vama je skenirani prvi dio zbirke, brojevi 1-83. Stranice su stare, oštećene, požutjele, uvezane u korice koje mi je bilo žao razrezati radi lakšeg skeniranja. Sve sam radio na ruke, priručnim sredstvima, isključivo programima za koje se ne plaća licenca. Zato je sken daleko od savršenog, ponegdje nedostaje koje slovo, riječ ili cijeli red, ali sve u svemu ipak čitljiv i razumljiv. Da krenem raditi ispočetka, tehnički bi ispalo bolje, ali toliko vremena i živaca ipak nemam. Na kraju sam biltene provukao i kroz OCR (Adobe Acrobat Pro, free trial verzija), pa ih se donekle može i pretraživati. Naime, u najstarijim biltenima malo je ispravno prepoznatog teksta, što zbog lošeg scana, što zbog zastarjelih fontova, ali situacija se popravlja s vremenom, i nakon broja 60 dosta se toga može naći sa ctrl-f.

Mnogi će se pitati treba li nam ovo zaista, i pitanje je na mjestu. Istina, preživjeli bismo i bez ovih stranica, ali povijest vrijedi sačuvati, i što je najvažnije – mene osobno ovo veseli. Vjerujte mi, ne bih kopao po prašnjavim papirima da nije tako. Dodatnog troška za SOKAZ nema, nismo morali unajmiti dodatni prostor na webu. Koga ne zanima, ne mora pogledati niti jedan dokument, a oni radoznali su dobrodošli.

U nastavku slijedi izbor crtica iz skeniranih dokumenata koje su meni bile zanimljive ili zabavne. Vrlo subjektivan izbor, ne očekujem da se svi slože s njim, ali vjerujem da će mnogi pronaći nešto zanimljivo.

- Nekako svi smatraju da su to bila neka nevina vremena, i sve je u sportu, pa tako i rekreativnom stolnom tenisu funkcioniralo puno bolje. Pa ipak, već u biltenu #2 (ožujak 1951.) piše „...*većina ekipa pokazala je veliku nemarnost u javljanju rezultata svojim razrednim referentima...*“. Kao voditelju lige, odmah mi je malo lakše. U nastavku teksta stoji i sljedeće „*Zbog učestalih nesuglasica kod servisa donosimo pravila ITTF-e i STSJ-e*“ (pa su u daljnjem tekstu objašnjena su pravila, s time da se gotovo svake godine ponavljaju u nekom od biltena)

- Zadnjih desetak godina bilo je po forumu rasprava o igranju žena u muškim ligama. U prvim biltenima nisam našao ništa eksplicitno napisano u ženama kao učesnicama natjecanja, ali zato već u travnju 1951. (bilten #4), uz vijest o tome da će SOSAGZ uskoro organizirati ženski turnir (momčadski), stoji i napomena „*Za ženske ekipe ne mogu nastupiti igralice koje su nastupile za muške momčadi na proljetnom prvenstvu*“. Očito, bilo je igračica koje su nastupale za muške ekipe i u prvom prvenstvu.
- Jedna od stvari u Pravilniku o natjecanjima oko koje se često i danas lome koplja je pravo nastupa, smiju li „profici“ u SOKAZ i pod kojim uvjetima. Isto je bilo i tijekom davnog prosinca 1951. godine, kada je u biltenu #13 objavljeno „*MUŠKO POJEDINAČNO PRVENSTVO. Pravo sudjelovanja imaju svi članovi SOSAGZ-a, osim igrača s državne rang-liste (O. Kosj, L. Ratković)*“.
- Mnogi današnji igrači ne mogu ni zamisliti organizaciju natjecanja bez interneta i mobitela, ali nekako se ipak igralo. Doduše, vijest iz biltena #17 svjedoči o tome kako je bilo prilično velikih problema - „*Dne 2. ožujka 1952. održano je u dvorani F.D. Saobraćaj na Trgu žrtava fašizma br. 3 proljetno prvenstvo Sindikalnog odbora stolnoteniskih aktiva grada Zagreba u sljedećim disciplinama: muški single, muški parovi i mješoviti parovi. Za muški single bilo je prijavljeno 72 igrača, no zbog prekinutih telefonskih linija nisu svi mogli biti pravovremeno obavješteni, tako da je nastupilo nešto preko 50 igrača*“. Bojim se i pomisliti što bi se sve pisalo po forumu da se nešto slično dogodi danas.
- Reguliranje prava nastupa, a nema interneta? Stvari se mogu značajno zakomplicirati, kao što se vidi iz biltena #20 (lipanj 1953.), gdje se objašnjava poredak u I. Razredu (ligi). „*Nakon što je momčadi „Vlado Četković“ poništena većina susreta zbog nastupa igrača Šoršo, koji prema propozicijama nije smio nastupati, momčad Mobe morala je prepustiti svoje prvo mjesto Ventilatoru I, koji ja sakupio doduše isti broj bodova, ali ima bolji omjer dobivenih i izgubljenih pojedinačnih susreta*“.
- Sličan slučaj ponovio se i u proljetnom prvenstvu 1954., pa je u biltenu #25 (lipanj 1954.) objavljeno „*Klinici Rebro, koja je ovo prvenstvo (i prošlo) djelomično odigrala s igračem Tilly-em, a koji nije imao pravo nastupa, poništeno je 6 susreta*“.
- U rujnu 1954. (bilten #27) u SOSAGZ se prijavila muška momčad Lipa Mill, krenuli su iz VIII razreda, a u sastavu su bila braća Stiplošek, legende koje sam imao prilike i upoznati. Lipa Mill napredovala je svake godine kroz lige, i već je u proljetnom prvenstvu 1957. završila na osmom mjestu drugog razreda, igrajući sa samo dva igrača. Sljedeće sezone braća Stiplošek igrali su za Viadukt, što po tadašnjim pravilima SOSAGZ-a znači i da su obojica prešli iz jedne firme u drugu. Da li je njihova stolnoteniska kvaliteta utjecala na dobivanje posla? Inače, sa Zvonimirom Stiplošekom (sljedeća generacija Stiplošeka u SOSAGZ-u, sin jednog od braće) odigrao sam ukupno šest sezona u dvije različite ekipe.
- Odgode utakmica (za sljedeći tjedan, ili još malo kasnije, pa još malo,...) često znaju biti uzrok problema i svađa među ekipama. Zato je u biltenu #29 (prosinac 1954.) pitanje odgađanja utakmica u Zimskom cupu 1954/55. riješeno dosta jednostavno: „*ODGAĐANJE NIJE DOZVOLJENO, A SVI SUSRETI KOJI NISU PRAVOVREMENO ODIGRANI BIT ĆE SKREČANI*“.

- Uz firme koje su (besplatno) davale dvorane, ponekad su organizirane akcije koje doprinose popularizaciji stolnog tenisa. U biltenu #32 (listopad 1955.) oglašena je jedna takva, u skladu s tadašnjim društveno-političkim ciljevima. Zanimljivo je što bi se nešto slično sasvim lijepo uklopilo i u današnje politike/ciljeve EU – *„Ženska sindikalna škola počela je s radom 18. o.mj. u dvorani poduzeća Getaldus, Ilica 31, dvorište te održava nastavu svaki utorak od 16 do 20 sati. Pozivaju se sve drugarice koje igraju stolni tenis i koje bi htjele naučiti igrati da se upišu u ovu školu“*.
- U biltenu #36 (listopad 1956.) opet su mijenjana pravila oko prava nastupa u SOSAGZ-u – *„Nemaju pravo nastupa za SOSAGZ igrači koji su bili uvršteni u makar jednu od posljednjih triju ranglista (bilo saveznu, republičku ili gradsku). Igrači koji su bili registrirani u Zagrebačkom stolnoteniskom podsavezu imaju pravo nastupa istom nakon 6 mjeseci od brisanja iz spiska registriranih igrača, odnosno od posljednjeg nastupa na jednom službenom stolnoteniskom natjecanju“*.
- Odnosi rekreativaca i Stolnoteniskog saveza očito su vječna tema, u biltenu #43 (ožujak 1958.) nalazi se i sljedeća vijest: *„...postignut je sporazum između predstavnika ovih dviju organizacija i donesen zajednički zaključak (koji je potvrdio i Upravni odbor SOSAGZ-a na svojoj sjednici od 7.III.1958.) da se SOSAGZ učlani u STSH, s time da će i nadalje ostati samostalna organizacija...“*.
- U biltenu #46 (listopad 1958.) opet novosti oko prava nastupa u SOSAGZ-u - *„Igrači i igračice koji su registrirani u Zagrebačkom stolnoteniskom podsavezu, ne mogu se više natjecati u SOSAGZ-u“*.
- Još jedno od pravila koje je zadnjih godina često bilo pod povećalom (i paljbom na forumu) odnosi se na ugovaranje utakmica. Jesu li nekada ljudi imali više slobodnog vremena, više dvorana? U svakom slučaju, pravila koja su vrijedila tih godina (sljedeći citat je iz ožujka 1959, bilten #49) navode na takvo razmišljanje – *„Inicijativu za ugovaranje susreta ima referent domaće momčadi (prvoimenovana u Bergerovim tablicama). On mora u tu svrhu nazvati protivničkog referenta i ponuditi mu četiri dana u tjednu (uključivši i nedjelju prije podne). U ponudu se ne ubrajaju dani, kad netko zatraži početak susreta prije 16 sati ili poslije 19 sati, odnosno nedjeljom prije 8, ili poslije 11 sati“*
- U lipnju 1959. godine (bilten #51) SOSAGZ se usklađuje s pravilima Stolnoteniskog saveza Hrvatske što se tiče dozvoljenih reketa – *„Prema obavijesti iz Stolnoteniskog saveza Hrvatske 1.VII.1959. stupa na snagu zabrana igranja sa spužvom. Spužva je dozvoljena samo onda, ako je prekrivena gumom („soft“ ili „back-seid“), s time da ukupna debljina reketa (ne računajući drvo) smije iznositi ukupno najviše 8 mm, t.j. sa svake strane debljina spužve i gume smije iznositi najviše 4 mm ukupno“*. Da, nekada se igralo i samo spužvom na reketu, bez gume. Mogu zamisliti kako su bili ogorčeni igrači koji su morali mijenjati reket.
- Vijest iz biltena #54 (studeni 1959.) – *„U nedjelju 8.11. održano je pojedinačno prvenstvo SOSAGZ-a za 1959. Iznenadjenje je ulaskom među osam najboljih priredio Stanko Loborec“*. Gospodinu Loborecu, koji i danas nastupa u SOKAZ-u u ekipi Pliva Veterani, čestitam na davnom uspjehu i želim sve najbolje.
- Iz tog istog biltena vrijedi istaći i sljedeću vijest: *„Dne 16.XI započinje radom novoformirani ženski stolnoteniski centar, gdje će igračice SOSAGZ-a imati prilike trenirati tri puta tjedno pod stručnim nadzorom. Treninzi će se održavati svaki“*

ponedjeljak, srijedu i petak od 14-18 sati u dvorani „Poštara“, Hrvojeva ul. 6, a njima će rukovoditi naša poznata reprezentativka i trener Ružica Nikolić. Za prvo vrijeme, dok se ne nabave potrebna sredstva, igračice trebaju donijeti lopte sobom. Sve ostale troškove (plaćanje dvorane i trenera) snosi SOSAGZ“.

- S početkom 1960. godine (bilten #56, siječanj) opet se modificira pravilo prava nastupa – *„Prijavljeni igrači, koji su ranije bili registrirani u Zagrebačkom stolnoteniskom ili Studentskom podsavezu, imaju pravo nastupa za ekipe SOSAGZ-a po isteku 4 (četiri) mjeseca od dana kada su za ranije društvo odigrali posljednju službenu utakmicu“.*
- U biltenu #59 (lipanj 1960.) je i vijest da je najbolji igrač sedmog razreda Turuk iz novoprijavljene ekipe Tehničara (koja je osvojila drugo mjesto). Mladen Turuk, koji je kasnije igrao za Ghetaldus, bio je prvi igrač rang liste SOSAGZ-a 1964/65 i 1965/66. Strast za stolnim tenisom prenio je i na sina Roberta, koji me pozvao u SOSAGZ u svoju ekipu, i zajedno smo odigrali preko 40 sezona, nekih 23 godine. Tako da je i gospodin Mladen zaslužan (kriv?) što ovo čitate.
- Oprema se tih godina očito teško nabavljala, pa je tako u rujnu 1960. (bilten #60) SOSAGZ posredovao u nabavi određene količine reketa – *„Igrači SOSAGZ-a, koji žele nabaviti „soft“ rekete, neka se obrate na druga Hudetza, Zagrebački stolnoteniski podsavez, Ilica 28/I. Kat, tel. 39-238 dnevno između 12 i 13 sati“.* Ne znam koji su to reketi točno bili, trebalo bi pitati gospodina Hudetza, možda se sjeća. Ali dok ne dobijemo taj odgovor, vrijedi pročitati njegov [članak](#) o povijesti reketa.
- Danas je u SOKAZ-u mnogo igrača koji u mladosti uopće nisu trenirali, a ima i onih koji su došli nakon kraće ili duže aktivne karijere registriranog igrača. No ponosni smo što ima i onih koji su pošli drugim smjerom, počeli u SOKAZ-u, napredovali i nastavili u 'profesionalnim' ligama kao registrirani igrači. Dešavalo se to i ranije, što imamo dokumentirano u biltenu #67 (lipanj 1961.), gdje u izvještaju o netom završenom natjecanju I. Razreda među ostalim piše: *„Treće mjesto pripalo je zaslužno momčadi GZZSO (Gradski zavod za socijalno osiguranje), za koju je ove sezone, izgleda, posljednji puta nastupao Štolcer, jedan od najjačih igrača i stalni reprezentativac SOSAGZ-a, koji se još prije završetka prvenstva (nije odigrao posljednje dvije utakmice) registrirao za STK „Tekstilstroj“.* Krajem iste godine i igračice su krenule u istom smjeru, o svjedoči vijest iz siječnja 1962. (bilten #70) – *„Daleko najjače igračice SOSAGZ-a Zdenka Urek i Nada Stipić koncem ljeta 1961. godine registrirale su se za STK „Tekstilstroj“.* Treba naglasiti da se u to doba igralo i Prvenstvo Hrvatske po kombiniranom sistemu (ekipe od tri igrača i dvije igračice). Tekstilstroju se 'investicija' očito isplatila, na polufinalnom turniru PH osvojila je prvo mjesto, prema vijesti iz biltena #71 (također siječanj 1962.) – *„Prvo mjesto osvojila je ekipa Tekstilstroja (Štolcer, Čuklić, Zeljković, Anić – Urek, Stipić) ispred Mladosti (V. Bišćan, Lekić, Gulin, Volk – Oljevac, Balenović) istom na temelju bolje razlike u setovima (74:30 naprama 76:34)“.*
- U već spomenutom biltenu #70 još su dva podatka koje bih želio istaći. Prvi je sasvim osobne prirode – za ekipu Elka II, novoprijavljenu, koja se natjecala u posljednjem, VII. razredu, nastupio je g.Šafran (sa skorom 18:12). Proljeće i jesen 1983. i ja sam igrao za Elku, mislim da je ovo prvi spomen u biltenima nekog od mojih suigrača.
- Druga je vijest o ekipi zagrebačkih studenata koja je pobijedila na natjecanju povodom 20. godišnjice JNA. Ekipa je, međutim, diskvalificirana jer je za nju nastupio

Gulin, koji se nalazio na rang listi seniora Hrvatske (B kategorije), što pravilima nije bilo dozvoljeno. Drugi član studentske ekipe bio je Kibauch, ime nije navedeno. Je li to prvi spomen Vlade Kibaucha, još jedne od legendi SOKAZ-a (prvi na rang listi SOSAGZ-a za 1977/78)?

- U ožujku 1962. (bilten #72) vrlo zanimljiva promjena pravila – „Svaka ekipa može nastupati sa jednim stranim igračem (-icom), ali pod uvjetom da taj igrač odnosno igračica nisu zaposleni u kolektivu, koji je već učlanjen u SOSAGZ-u sa muškom odnosno ženskom ekipom. Takvi igrači međutim u toku jedne kalendarske godine ne mogu prelaziti u drugi kolektiv (osim u slučaj, da se ekipa za koju su nastupali ne prijavi za jesensko prvenstvo)“. Jasna je motivacija za ovo, do te promjene ako ste bili zaposleni u firmi u kojoj nije bilo interesa za stolni tenis, niste imali mogućnost igrati u SOSAGZ-u. Meni je doduše palo na pamet da su neke ekipe možda bacile oko na slobodne igrače, ali čini se da takvih kapitalaca baš i nije bilo na 'slobodnom tržištu'. Uspoređujući prvih desetak igrača prvog razreda prije i poslije promjene pravila, čini se da je samo Bišćan značajno pojačao momčad Nada Dimić.
- U istom biltenu je i dokaz da su neodigrane/predane utakmice i tada bile problem, i očito je bila ideja smanjiti problem novčanim kaznama - „Da bi se smanjio broj predanih susreta bez borbe, na skupštini je zaključeno, da će se kolektivi za svaku predanu ili njihovom krivnjom neodigranu utakmicu kazniti novčanom kaznom od Din. 200.- U naročito opravdanim slučajevima kolektiv se može osloboditi ove kazne, ako je na tome na vrijeme obavijestio razrednog ili tehničkog referenta“.
- Treća crtica iz istog biltena – u VII.B razred prijavila se ekipa Jugokeramike iz Zaprešića. I danas su na forumu žive diskusije o tome u koje se dvorane mora ići a u koje ne, što je ZET-zona itd. Problem dalekog (ali prijateljskog) Zaprešića tada je riješen sljedećom odlukom: „Na zahtjev protivnika Jugokeramika iz Zaprešića dužna je svoje utakmice igrati u Zagrebu i u slučaju kada je po rasporedu domaćin“. Jugokeramika je očito bila jaka ekipa i godinama je napredovala u jače lige svake sezone. Sljedećih sezona i pravilo je bilo drugačije formulirano. Za igranje u VI, V i IV razredu, u biltenima #75, #79 i #82 piše ovako: „Momčadima koje će gostovati u Zaprešiću, Jugokeramika je dužna u ime naknade putnih troškova isplatiti Din. 80.- po igraču“.
- Prikupljanje članarine trajni je problem SOKAZ-a (Damire, čitaš li ovo?). Zato je u biltenu #75 (listopad 1962.) objavljena zanimljiva odluka „Članarinu za II. polugodište 1962. do danas još nisu podmirili ovi aktivni: ..... Prema zaključku posljednje sjednice Upravnog odbora, ukoliko dužnu članarinu ne podmire najkasnije do 15. X 1962, od ovih će se kolektiva nakon toga roka ubirati članarina u dvostrukom iznosu“. Ideja koju možemo iskoristiti i danas?
- Nastavljeno je i s dobavljanjem teško dostupne opreme za članove, pa je tako u istom biltenu objavljeno i ovo: „SOSAGZ raspoložuje manjom količinom backseid guma za reketu („Butterfly“), koje se mogu dobiti kod tehničkog referenta SOSAGZ-a uz cijenu od Din. 2.000.- po komadu“.
- Koliko je SOSAGZ bio jak u usporedbi s aktivnim igračima? Uputio bih vas na bilten #76 (studeni 1962.), posebno šestu stranicu. Stranicu se isplati pročitati u cijelosti, samo ću reći da je na Cupu Republike u Sisku reprezentacija SOSAGZ-a osvojila sjajno treće mjesto. Pobjednik je bila mlada reprezentacija Zagreba (Šurbek, Roth, Čordaš, Turina, Žukina, Cividini, Roth Jasenka). Zagreb je pobijedio SOSAGZ 7:4.

- Opet jedna sasvim osobna stvar - iako se jedna ili dvije ekipe Šalate natječu u SOSAGZ-u i ranije, bilten #77 (siječanj 1963.) je prvi u kojem sam eksplicitno našao da se spominje g. Brodarac, koliko je meni poznato Hrcov i Brodov tata!
- U ožujku 1963. godine u biltenu #79 objavljena je sljedeća vijest: *„Usvojen je prijedlog da se na jesen 1963. formira juniorski razred u kojem bi pravo nastupa imala djeca namješetenika i „stranih“ igrača do 17 godina starosti (dobna granica uskladila bi se s propisima, koji vrijede za juniore registriranih klubova). Juniori bi igrali po Corbillon cup sistemu kao i ženske ekipe: četiri pojedinačne i jednu igru parova, a momčad bi se sastojala od najmanje dva igrača“*. Međutim, na jesen je u biltenu #82 objavljeno je kako se odustalo od realizacije te ideje obzirom da je samo jedna momčad (Tamburica) prijavila juniore.
- Još jedna vijest iz istog biltena #79 koja govori o snazi igrača SOSAGZ-a: *„Momčad Viadukta gostovala je prošlog mjeseca u Dugoj Resi, gdje je odigrala prijateljsku utakmicu sa muškom ekipom „Duge Rese“. Iako je ova nastupila u kompletnom sastavu (Stipančić, Biondić, Črnugelj), Viadukt je neočekivano pobijedio sa 5:4. Za Viadukt je uz braću Stiplošek kao gost nastupio Turuk iz Ghetaldusa, koji je dobio sve tri partije. Ekipa „Duge Rese“ na nedavno održanom finalu momčadskog prvenstva Hrvatske u Sisku zauzela je 4. mjesto, dok je Stipančić poznati juniorski reprezentativac i jedan od naših najperspektivnijih mladih igrača“*.
- U biltenu #80 (travanj 1963.) prvi put primjetio sam da se spominje Resman (Ghetaldus), I razred, skor 15:0 nakon pet kola. Gospodin Resman jedna je od legendi SOKAZ-a (prvi na rang listi SOSAGZ-a za 1988/89), a imao sam čast i s njime odigrati tri sezone u istoj ekipi.
- Problemi s raspoloživim dvoranama očito nisu samo trenutni problem. U biltenu #82 (listopad 1963.) objavljeno je i ovo – *„Kolektivi koji raspolažu prikladnom dvoranom, te su voljni istu iznajmiti (bilo za trening, bilo za odigravanje utakmica), neka to jave tehničkom referentu SOSAGZ-a dr. Bonnotu na tel. 33-604 – uz naznaku uslova (broj stolova, vrijeme kada je dvorana slobodna, te visina najamnine mjesečno odnosno po danu ili satu)“*. Zanimljivo bi bilo saznati kako se u socijalizmu knjižio (ako se knjižio) prihod od dvorane. Zapravo mislim da se u ovim biltenima krije građa za dva-tri diplomatska o dostupnosti sportske rekreacije u to doba, trebalo bi usporediti visinu prijavnine, cijene optica i reketa s prosječnom plaćom, staviti to u današnji kontekst.